

**UCHWAŁA NR XXVI/197/2021
RADY MIEJSKIEJ W BARDZIE**

z dnia 24 czerwca 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U z 2020 r. poz. 713, 1378) oraz art. 176 pkt 1 oraz art 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2020 poz.821 oraz 2021 poz. 159 i 1006).

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 - 2023, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrz Miasta i Gminy Bardo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej
w Bardzie

Barbara Strzelec

Uzasadnienie

Do uchwały Rady Miejskiej w Bardzie z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie uchwalenia programu Gminny Program Wsparcia Rodziny na lata 2021-2023. Podstawa prawna pozwalająca podjąć taką uchwałę przez Radę Miejską w Bardzie wynika z art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) który mówi o stanowieniu w sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady gminy. Gminny Program Wsparcia Rodziny na lata 2021-2023 opracowano zgodnie z art. 176 pkt 1, ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2020 poz. 821 oraz 2021 poz 159 i 1006) który mówi, że do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Jak określa art. 179 ust. 2 w/w ustawy Gminne Programy Wsparcia Rodziny uchwalane są przez radę gminy W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały uznać należy za zasadne.

Burmistrz Miasta i Gminy
Bardo

Krzysztof Żegański

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2021-2023

Bardo 2021

Spis treści

Wprowadzenie.	3
1.Podstawa prawna.....	5
2. Charakterystyka zasobów.....	6
3. Diagnoza sytuacji w gminie Bardo.	8
4. Adresaci.....	12
5. Cele.	12
6. Sposób realizacji.	13
7. Źródła finansowania programu.	17
8. Monitoring i ewaluacja.	17

Wprowadzenie.

W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369, z 2021 r. poz. 794, 803) w art 6 pkt 14 ustawodawca definiuje rodzinę jako osoby spokrewnione lub

niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Jest to definicja na tyle ogólna, że pozwala ująć różne formy rodziny i kierować do nich działania. Generalną funkcją rodziny jest wspólne gospodarowanie i dbanie o dobrostan wszystkich jej członków. Rodzina spełnia w życiu społeczeństwa kilka podstawowych funkcji, najważniejsze: 1) prokreacja, tj. zapewnienie ciągłości biologicznej społeczeństwa; 2) socjalizacja, tj. wprowadzenie młodego pokolenia w normy i mechanizm życia zbiorowego, opieka nad nim i przygotowanie do samodzielnego odgrywania ról społecznych; 3) organizowanie życia swoich członków, sprawowanie kontroli społecznej nad ich zachowaniem, zapewnienie im równowagi emocjonalnej, pomocy wzajemnej i opieki w wypadku choroby, starości itp.

Naturalne środowisko wychowywania dzieci to środowisko rodzinne, które zapewnia poczucie bezpieczeństwa, zaspokaja potrzeby fizyczne i emocjonalne dziecka. Interakcje pomiędzy członkami rodziny oraz ze środowiskiem społecznym kształtują osobowość dziecka, jego system wartości i poglądy oraz postawę wobec innych ludzi. Dzieciństwo kształtuje dorosłość, choć nie jest jedynym determinantem pomysłowości. Jeśli pojawiają się w rodzinie problemy które zaburzają jej prawidłowe funkcjonowanie i negatywnie rzutują na relacje rodzinne, zaburzony zostaje proces opieki i wychowania dzieci. Dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dla dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, konieczne jest wspieranie rodzin ze strony państwa, w tych przypadkach, kiedy ich własne zasoby i możliwości nie wystarczają, aby pokonać sytuacje trudne lub kryzysowe. Jeżeli sytuacja nie zostanie skorygowana, zaburzenia będą się pogłębiać, a negatywne skutki będą się nasilać. Dlatego jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Ustawodawca określa wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jako zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji, a pieczę zastępcze jako tylko formę czasowej opieki i wychowania. Nie da się zastąpić relacji rodzinnych instytucjonalnym wsparciem, stąd należy podejmować wysiłki w celu prawidłowego funkcjonowania rodzin. Często problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Wielopłaszczyznowość działań pozwala na kompleksową pomoc i wsparcie w różnych

dziedzinach. Rodziny z problemami często mają opory przed korzystaniem ze wsparcia i niską motywacją do głębokich zmian, stąd tak ważna rola osób pozostających blisko rodzin oraz kierowane do nich odpowiednie szkolenia. Istotną rolę jest sposób społecznej edukacji i walka ze stygmatyzacją osób nieporadnych życiowo i z problemami.

Zakłada się, że przy chęciach rodziny i współdziałaniu instytucji uda się przywrócić właściwe funkcjonowanie i rodzina prawidłowo będzie spełniać swoją rolę opiekuńczo – wychowawczą. Nie zawsze starania przynoszą pozytywne efekty, a ponieważ dobro dzieci jest nadrzędną wartością bywa, że powrót do rodziny nie jest możliwy i część dzieci wychowuje się w Domach Dziecka, rodzinach zastępczych rodzinnych i zawodowych. Prowadzone są różne działania wspierające wychowanie w placówce oraz późniejsze usamodzielnianie, tak aby zapewnić dorastającym dzieciom jak najlepszy start w dorosłym życiu. Dopóki to możliwe, zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem niniejszego Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy zaczynają pojawiać się problemy.

Pomoc Społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. W przepisach o pomocy społecznej zawarta jest zasada pomocniczości, która kładzie nacisk na wspieranie, a nie bezpośrednie zaspokajanie potrzeb. Stąd praca socjalna to nie tylko wsparcie finansowe, ale także wsparcie i pokierowanie w różnych sprawach życiowych. W takie działania wpisuje się funkcja Asystenta Rodziny, którego działania zaczynają się już na etapie profilaktyki i polegają na aktywnym wspieraniu rodziny.

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 stanowi realizację dyspozycji ustawowej i jest spójny ze strategią rozwiązywania problemów społecznych Gminy Bardo

1.Podstawa prawna.

- **Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z 2021 r. poz. 159, 1006)**

Ustawa wprowadza zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; sprawowania pieczy zastępczej oraz postępowania adopcyjnego. Określa zasady finansowania i zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zadania gminy określone w ustawie

Zgodnie z art. 176 pkt 1, powyższej ustawy do zadań własnych gminy należy: opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny; tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny; tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci. Ponadto zadaniem gminy jest finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny i kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające; współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym; sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie; prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Zgodnie z art. 179 ust. 2 cytowanej ustawy gminne programy wspierania rodziny uchwalane są przez radę gminy. Oprócz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, działania dotyczące wsparcia rodziny regulowane są także w innych obowiązujących aktach prawnych.

- **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369, z 2021 r. poz. 794, 803))**

Ustawa o pomocy społecznej reguluje kwestie prawne związane z pomocą społeczną. Określa zadania, rodzaje świadczeń (zasady i tryb ich udzielania), organizację pomocy społecznej a także zasady i tryb postępowania kontrolnego.

- **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218, 956.)**

Ustawa określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

- **Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2019 poz. 2277 ze zm.)**

Ustawa reguluje obowiązki organów administracji rządowej oraz jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi.

- **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2020 poz. 2050 z zm.)**

Według ustawy przeciwdziałania narkomanii jest zadaniem własnym gminy i gminy są zobligowane do opracowania i realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

- **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. 2020 poz. 1057)**

Ustawa reguluje zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe oraz wszelkie aspekty ich funkcjonowania.

Zgodność.

Program wykazuje zgodność z następującymi dokumentami:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bardo na lata 2021-2027
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021
- Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Ząbkowickim na lata 2021 - 2023
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2022

2. Charakterystyka zasobów.

Na terenie gminy Bardo działają instytucje wspierające rodziny, pomagając osobom z różnymi trudnościami oraz oferujące profesjonalną pomoc rodzicom i opiekunom w różnych problemach związanych z dziećmi.

Ośrodek Pomocy Społecznej Bardzie – zatrudnieni są pracownicy socjalni oraz asystent rodziny. W ośrodku prowadzone są formy wsparcia finansowego zależne i niezależne od dochodu oraz w formie świadczeń niepieniężnych. Ośrodek służy wsparciem, poradą i pomaga w kontakcie z instytucjami i w rozwiązaniu różnych życiowych problemów.

Zespół Szkolno – Przedszkolny z filią w Przyłęku - oprócz wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej w szkole zatrudniony jest psycholog i pedagogi, którzy służą wsparciem i pomocą dla rodzin uczniów. Dla uczniów z problemami organizowana jest odpowiednia pomoc, zgodnie z przyznanymi zajęciami i rozpoznanymi potrzebami.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej „Nadzieja” w Bardzie wraz z Gabinetem Pomocy Psychologicznej „Aslan” dla dziecka i rodziny – działalność ośrodka skierowana jest do osób w kryzysie, osób pokrzywdzonych przemocą (ośrodek dysponuje również hostelem dla matek z dziećmi), przyjmuje tam psycholog i udzielana jest wszelka pomoc. W Gabinetcie Pomocy Psychologicznej oferowana jest diagnoza i terapia sensoryczna dla dzieci.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - problemem przemocy w rodzinie na terenie gminy Bardo zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego celem jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Skład Zespołu to przedstawiciele: pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych, czasem prokuratury i innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Gminna Komisja Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym - motywuje do podjęcia leczenia oraz wspiera finansowo dojazd do ośrodków leczących uzależnienia.

Na terenie powiatu działają także dostępne dla wszystkich mieszkańców punkty świadczące pomoc:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – powiatowa jednostka organizacyjna, w ramach swoich zadań statutowych realizuje zadania określone ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej, społecznej i zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz zadania określone ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Poradnictwa Psychologicznego - Pedagogicznego w Ząbkowicach Śląskich – publiczna placówka pomagająca rodzicom, dzieci, młodzieży w osiąganiu kolejnych etapów rozwojowych, przezwyciężaniu problemów rodzinnych i trudności szkolnych. W poradni przyjmują pedagodzy, psycholodzy, psychoterapeuta i logopeda. Pomoc jest dobrowolna i nieodpłatna.

Centrum Terapii Uzależnień SANGO – poradnia dla osób uzależnionych i współuzależnionych. Pomoc jest dobrowolna i nieodpłatna.

Centrum Terapeutyczne w Ząbkowicach Śląskich – oferuje pomoc psychologiczną i prawną.

3. Diagnoza sytuacji w gminie Bardo.

Gmina Bardo jest położona w powiecie ząbkowickim i jest najmniejszą gminą powiatu z powierzchnią 74,3 km². Gmina o typie miejsko – wiejskim, składa się z miasta (Bardo) i 9 sołectw (Brzeźnica, Dębowina, Dzbanów, Grochowa, Janowiec, Laskówka, Opolnica, Potworów, Przyłęk).

Charakteryzując krótko sytuację gminy Bardo w świetle oficjalnych danych.

Sytuacja demograficzna.

Według danych GUS na stan 30.06.2020 w gminie Bardo zamieszkiwało 5236 osób w tym 2646 kobiety. Dane na początek roku 2021:

- liczba kobiet w wieku produkcyjnym - od 18 do 59 roku życia – 1428

- liczba mężczyzn w wieku produkcyjnym - od 18 do 64 roku życia – 1688

W 2020 roku w gminie Bardo na świat przyszło 35 nowych mieszkańców przy 84 odnotowanych zgonach i różnica między zmarłymi, a urodzonymi mieszkańcami wynosiła 49 osób.

Liczba mieszkańców gminy Bardo ma tendencje spadkową oraz ujemny przyrost naturalny.

Oświata.

Liczba uczniów uczących się w Zespole Szkolno – Przedszkolnym im. KEN w Bardzie z filią w Przylęku ma tendencję wzrostową.

Rok	2018	2019	2020
Liczba uczniów	W szkole 313 uczniów (w tym 35 uczniów gimnazjum).	W szkole 309 uczniów oraz 126 dzieci w oddziałach przedszkolnych.	W szkole 327 uczniów oraz 129 dzieci w oddziałach przedszkolnych.

Formą wspierania rodzin realizowaną przez szkołę w czasie pandemii były nie tylko kontakty z nauczycielami, pedagogami i psychologiem, ale także organizacja zajęć dla dzieci w wieku przedszkolnym rodziców którzy pracowali (zwłaszcza dzieci pracowników systemu zdrowia, służb mundurowych i sektorów związanych ze zwalczaniem COVID-19). Działalność szkoły polegała także na przekazywaniu komunikatów i edukowaniu w zakresie informacji dotyczących pandemii. Szkoła podczas organizacji nauki w formie zdalnej wyszła naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom rodziców i we współpracy z UMiG Bardo pomogła w organizacji sprzętu komputerowego. Dla uczniów niepełnosprawnych i o specjalnych potrzebach edukacyjnych realizowane były zajęcia rewalidacyjne prowadzone przez nauczycieli specjalistów.

Sytuacja społeczna.

Największe problemy dotyczące mieszkańców gminy wskazywane w danych OPS są bezrobocie, wyuczona bezradność, problem alkoholowy, gdzie rodziny utrzymują się, ze świadczeń z pomocy społecznej w formie zasiłków, świadczeń rodzinnych, wychowawczych, dodatków mieszkaniowych i z pomocy organizacji pozarządowych.

Na stan styczeń 2021 stopa bezrobocia w Polsce kształtowała się na poziomie 6,2%. W województwie dolnośląskim stopa bezrobocia wynosiła 5,6%. Oficjalne statystyki bezrobocia na koniec 2020 określają stopę bezrobocia w powiecie ząbkowickim na 10,1%, w styczniu 2021 było to już 10,6%. Czyli co dziesiąty aktywny zawodowo mieszkaniec powiatu jest zarejestrowany jako bezrobotny. W gminie Bardo zarejestrowanych było 171 osób w tym 77 kobiet. Na początku roku 2021 zarejestrowanych jako osoby bezrobotne było 185 mieszkańców gminy Bardo, w tym 84 kobiety. Należy pamiętać także o osobach, które nie są zarejestrowane w PUP jako osoby bezrobotne, a jednak pozostają bez pracy i nie podejmują oficjalnego zatrudnienia.

Stan bezrobocia jest jednym z najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą swoimi skutkami całe rodziny. Z bezrobociem wiąże się obniżenie poziomu życia, pogorszenie sytuacji ekonomicznej oraz pojawia się groźba ubóstwa. Stan bezrobocia, zwłaszcza długotrwałego skutkuje pogorszeniem sytuacji materialnej oraz różnymi skutkami społecznymi dla rodziny (od niemożności uczestniczenia w życiu społecznym po napięcia i konflikty w rodzinie). Przedłużające się i długotrwałe bezrobocie, sytuacja ubóstwa mają wpływ na podejmowanie decyzji o założeniu rodziny i na poziom jej życia. W rodzinach w których dochodzi do kryzysu ekonomicznego, odbija się to nie tylko na niemożności zaspokojenia potrzeb fizycznych, ale także na relacjach rodzinnych. Napięcie emocjonalne w trudnej sytuacji może prowadzić do nieradzenia sobie z emocjami oraz do destruktywnych sposobów odreagowywania takich jak przemoc, nadużywanie alkoholu i substancji psychoaktywnych. Problemy społeczne mają to do siebie, że wzajemnie się warunkują i współwystępują. Praca nad rozwiązaniem jednego problemu społecznego ma działania prewencyjne przed wystąpieniem innych problemów. Działania promujące zatrudnienie, zmniejszające stopę bezrobocia, zwalczające ubóstwo, mają pozytywne przełożenie na zwiększenie samodzielności i poczucia sprawstwa osób dotkniętych tym problemem, wpływają na zmniejszenie wyuczonej bezradności i wpływają pozytywnie na sytuację opiekunów i rodzin.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zawarte są kierunki działań i cele do realizacji. Efektywna praca nad problemami społecznymi będzie miała pozytywne przełożenie na sytuację rodzin w gminie. Stąd praca nad wspieraniem rodziny jest połączona z rozwiązywaniem problemów społecznych, a Program Wspierania Rodzin łączy się z Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej.

W danych OPS najważniejszymi powodami udzielania pomocy społecznej są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodzina niepełna, alkoholizm. W działaniach polityki społecznej przewidziane są dwa rodzaje pomocy dla wszystkich potrzebujących – świadczenia pieniężne i świadczenia niepieniężne.

Formą wsparcia rodzin jest pomoc finansowa realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcie finansowe obwarowane kryterium dochodowym i pewnymi wymaganiami to są świadczenia rodzinne (zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, świadczenie rodzicielskie, świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek pielęgnacyjny, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka). Dla uprawnionych rodzin prowadzony jest Fundusz Alimentacyjny. Po spełnieniu odpowiednich kryteriów można nabyć praw do zasiłków z pomocy społecznej (zasiłki stałe, celowe, okresowe), dodatków mieszkaniowych i energetycznych.

Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami:

Rok	2018	2019	2020
Liczba rodzin	135	120	120

	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Ogólna liczba rodzin korzystająca z świadczeń OPS (nie licząc świadczenia 500+ i Dobry Start)	285	260	235

Gmina Bardo realizuje program osłonowy w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” czyli opłacone obiady w szkole lub w jadalni, zasiłki celowe na zakup żywności oraz świadczenia rzeczowe. Z dożywiania w formie posiłku w 2019 skorzystało 146 osób (88 dzieci i 58 dorosłych) i 115 rodzin w formie świadczeń pieniężnych. W 2020 z pomocy w formie posiłku skorzystało 107 osób (68 dzieci i 39 dorosłych), a w formie świadczeń pieniężnych 124 rodziny.

Rządowy „Program 500+” jest to wsparcie finansowe kierowane do wszystkich rodzin, świadczenie wychowawcze przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18 r.ż. bez względu na dochody rodziców. W 2019 świadczenie wychowawcze pobierało 470 rodzin, a w 2020 z programu skorzystało 503 rodziny. Jednorazowe świadczenie Dobry Start przysługuje niezależnie od dochodu na ucznia rozpoczynającego rok szkolny (do ukończenia 20 r.ż. a dzieci niepełnosprawne do ukończenia 24 r.ż.) w 2019 skorzystało 525 osób a w 2020 skorzystało 530 osób.

W OPS w Bardzie formą pomocy jest dla rodziny wychowującej niepełnosprawne dziecko są usługi specjalistyczne, czyli dodatkowe zajęcia prowadzone przez specjalistów i kierowane do osób z zaburzeniami psychicznymi i w 2020r. Z takiej formy pomocy skorzystało 6 osób.

W gminie Bardo zatrudniony jest jeden asystent rodziny. Rolą asystenta nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, lecz kierowany jest wyłącznie do pracy tylko z rodziną przeżywającą trudności w których sytuacja małoletniego dziecka wymaga wsparcia zewnętrznego. Asystent zawiera z rodziną umowę na osiągnięcie konkretnych celów i po osiągnięciu samodzielności przez rodzinę, która zaczyna prawidłowo wypełniać swoje funkcje opiekuńczo – wychowawcze, współpraca zostaje zakończona. Asystent może mieć maksymalnie 15 rodzin pod opieką w jednym czasie

Liczba rodzin korzystających z wsparcia asystenta w gminie Bardo.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	19	20	18	18	15

Problem alkoholizmu i przemocy dotyczy sporej grupy mieszkańców gminy Bardo, powodując problemy w rodzinach i wiele napięć emocjonalnych. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz pracownicy OPS motywują do podjęcia leczenia, pomagają skontaktować się z ośrodkami leczącymi od uzależnień i zorganizować formalności oraz wspierają finansowo i ogólnie zachęcają do poprawy sytuacji rodziny poprzez zmianę sytuacji życiowej. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dofinansowuje działania profilaktyczne i wspierające formy właściwego funkcjonowania społecznego. W 2020r. do Gminnej Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło 6 wniosków i odbyło się 5 posiedzeń komisji.

W gminie Bardo funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który łączy w sobie specjalistów z różnych obszarów i zajmuje się procedurą Niebieskiej Karty.

Zadania gminy mają charakter profilaktyczny i wspierający rodzinę w celu nie dopuszczenia do zabrania dziecka do pieczy zastępczej. Mają na celu pomoc rodzinie osiągnąć poziom właściwego funkcjonowania i prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Powiat organizuje system opieki zastępczej, w formach rodzinnych i instytucjonalnych:

a) Rodziny zastępcze

- spokrewnione
- niezawodowe
- zawodowe – w tym pełniące funkcje pogotowia rodzinnego i specjalistycznego

b) Rodzinne Domy Dziecka

Powiat odpowiada za organizowanie i prowadzenie całodobowych placówek opiekuńczo – wychowawczych, ale działania gminy polegają także na współpracy z podmiotami prowadzącymi formy opieki zastępczej, ponoszenie kosztów oraz podejmowania działań wspierających naturalną rodzinę. W 2019 na terenie powiatu funkcjonowało 105 rodzin zastępczych. Gminy Bardo ponosi koszty umieszczenia dzieci w 13 rodzinach zastępczych. Ośrodek Pomocy Społecznej, asystent rodziny, pedagodzy szkolni współpracują z sądami, kuratorami i pracownikami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie na rzecz kompleksowego rozpoznania sytuacji rodzinnej i opieki.

4. Adresaci.

Działania ujęte w programie polegają zarówno na pomocy rodzinom z zdiagnozowanymi problemami i na działaniach profilaktycznych w celu wspierania rodzin i nie dopuszczeniu do powstanie ostrego kryzysu czy pogłębienia problemów. Beneficjentami działań ujętych w Programie Wspierania Rodzin są:

1. Rodziny, w których wiadomo o istnieniu problemów i które już funkcjonują w systemie wsparcia (ze względu na nieporadność wychowawczą, przemoc, uzależnienia) i są już objęte pracą socjalną i wsparciem asystenta.
2. Rodziny u których istnieje ryzyko pojawienia się trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w związku z pojawieniem się doraźnych problemów (ubóstwo, bezrobocie, zagrożenie alkoholizmem i niski poziom wiedzy i umiejętności wychowawczych).
3. Potencjalnie wszystkie rodziny, gdyż w każdej rodzinie mogą pojawić się problemy które będą wymagały wsparcia z zewnątrz.

5. Cele.

Wsparcie rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rozwój systemu wsparcia rodziny skoncentrowanego na realizacji działań profilaktycznych oraz skutecznej interwencji.

Cele szczegółowe:

1. Skuteczne wsparcie rodzin przeżywających trudności, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego.
2. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wspierania rodziny.
3. Współpraca różnych instytucji, gminnych i powiatowych na rzecz wspierania rodzin oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
4. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez rodziców, lepsza wydolność wychowawcza przejawiająca się w zmniejszeniu ilości zaobserwowanych i zgłaszanych problemów w szkole, mniejszej ilości postępowań sądowych i mniejszej ilości dzieci trafiających do systemu pieczy zastępczej.
5. Wypracowanie skutecznych mechanizmów interwencji i wsparcia rodzin oraz promocja informacji o instytucjach i formach pomocy dla rodzin.

6. Sposób realizacji.

Do realizacji zadań gminy określonych w ustawie o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej oraz do realizacji założeń Programu Wspierania Rodziny zakłada się następujące działania:

Pomoc i wsparcie Asystenta Rodziny.

Rolą asystenta jest wsparcie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo – wychowawczych, stąd jego kluczowa rola w działaniach profilaktycznych z zakresu wspierania rodziny. Asystent reaguje na

sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, otrzymywane z różnych źródeł: od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, z policji, czy też od pielęgniarki środowiskowej. Celem pracy asystenta będzie osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci.

Zadania asystenta:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci; realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;

15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny odpowiedniemu podmiotowi;

16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;

17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;

18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;

19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Wykonywanie innych czynności i obowiązków wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wsparcie Interdyscyplinarne.

Działania podejmowane przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie kierowane są na rozwiązanie konkretnego problemu i polegają na efektywnej współpracy instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- współpraca z instytucjami zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie,

Poradnictwo specjalistyczne.

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego), treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w

zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenia.

Tam, gdzie jest to możliwe, praca w ramach Programu powinna opierać się o pełną współpracę z rodziną w każdej dziedzinie życia, ale dążąc przy tym do jak największej samodzielności i autonomii rodziny unikając wyręczania. Ważne jest aby współpraca pomiędzy instytucjami i osobami, zawierała wspólne cele i podobne nastawienie. System wspierania nie może przekroczyć granicy pomocy, tak aby nie wyręczać i nie spowodować, że problem wyuczonej bezradności zamiast zaniknąć, tylko się pogłębi.

Niezwykle ważnym elementem jest również dostęp rodziny do pomocy prawnej i psychologicznej, szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Istotne jest promowanie powszechnych informacji o dostępności do bezpłatnych porad prawnych i konsultacji psychologicznych.

Działania edukacyjne i profilaktyczne.

Propagowanie odpowiednich postaw wychowawczych, propagowanie wiedzy i informacji o miejscach gdzie można znaleźć pomoc i poradę. Promowanie właściwych form spędzania czasu, radzenia sobie z problemami. Działania profilaktyczne wynikają z funkcjonowania instytucji będących najbliżej człowieka. Szkoła pełni funkcję dydaktyczną i wspierającą także dla rodziców, udzielając zarówno ogólnych porad wychowawczych jak i udzielając pomocy w indywidualnych sytuacjach, organizując odpowiednie zajęcia oraz promując odpowiednie wartości i postawy. Szkoła pomaga rodzicom i opiekunom również poprzez pokierowanie także do odpowiednich instytucji, które mogą udzielać odpowiedniej diagnozy i pomocy.

Pomoc w formie rodzin wspierających.

W uzasadnionych przypadkach przypadku pojawienia się zarówno potrzeb jak i osób chętnych do takiej współpracy, może powstać forma pomocy: rodzina wspierająca. Pełnienie takiej funkcji może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia rodziny i dziecka. Zadania rodziny wspierającej to m.in. pomoc w opiece nad dziećmi, nauka prowadzeniu gospodarstwa domowego, wspólnego spędzania czasu wolnego, kształtowanie i wypełnianie podstawowych ról społecznych. Pomoc ta będzie wynikać z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, a realizowana będzie na podstawie zawartej umowy. Rodzina wspierająca może otrzymać zwrot kosztów świadczonej pomocy, co zostanie określone w treści umowy. Rodziny wspierające we współpracy z asystentem rodziny i pracownikiem socjalnym pomagają konkretnej rodzinie.

W celu podniesienia skuteczności oddziaływania rodzin wspierających, należy zadbać o ich przygotowanie poprzez poradnictwo oraz szkolenie.

Współpraca i partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w rodzinie zastępczej.

7. Źródła finansowania programu.

1. Środki własne Gminy Bardo
2. Dotacje z budżetu państwa.
3. Środki pozabudżetowe.

8. Monitoring i ewaluacja.

Prowadzenie ewaluacji i monitoringu realizacji Programu polega na analizie danych i porównanie ich do informacji z poprzednich lat - liczba rodzin objętych pomocą społeczną, liczba rodzin objętych asystenturą, liczba osób które podjęły terapię, liczba założonych Niebieskich Kart i ogólna analiza danych środowiskowych i statystyk Ośrodka Pomocy Społecznej. Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy kontynuować konkretne działania, czy należy je zintensyfikować lub zmodyfikować oraz pozwoli ocenić skuteczność podejmowanych działań.